

ŘEMESLA 20. 12. 2020

Kouzlo slunovratu v kulisách dneška

Kouzlo slunovratu, které obvykle spadá do noci mezi 21. a 22. prosincem, nezůstalo skryto ani starým kulturám. Možná právě díky nim máme v moderní době inspirované křesťanskou naukou příležitost slavit Vánoce. Co všechno s sebou slunovrat nese a proměňují se jeho oslavy?

Slunovrat: Návrat světla a života

Do období slunovratu spadá **příchod astronomické zimy**. Z hlediska astrologie **vstupuje Slunce do znamení Kozoroha**. Každopádně je to okamžik, kdy je Slunce na obzoru nejnižší, což také způsobí **nejkratší den v roce**, respektive **nejdelší noc**. Hovoříme samozřejmě o severní polokouli. Po tomto dni nastává pár dní „temna“ a po nich následuje návrat světla do našich životů. Dny se prodlužují a noc ztrácí na síle.

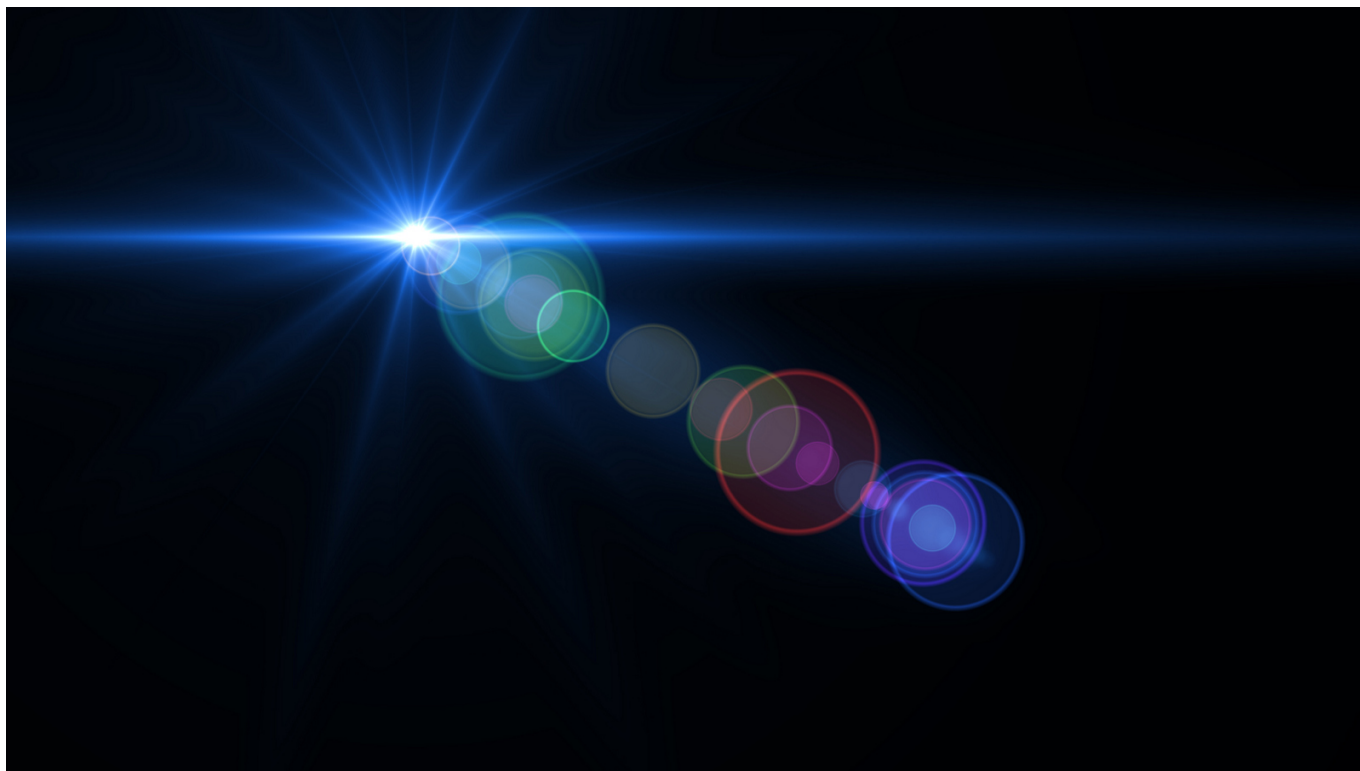
Staré kultury nepřemýšlely způsobem jako moderní člověk. Všimaly si charakteristických znaků, jež

jim pomohly se v čase a potřebách orientovat. Tehdejší **obyvatelé neměli za cíl plnit plán** či nesmyslné normy, **ale přežít**. Právě k tomu jim **pomohla znalost přírody a jejích cyklů**. Zimní slunovrat považovali za návrat slunce, tedy blahodárného světla a tepla do jejich životů. Tím, že se dny začaly prodlužovat, bylo jasné, že se svět v pravý čas znovu probudí a vznikne nový život (to spadalo do jarní rovnodennosti, resp. dnešních Velikonoc).

Slunovrat nebo Vánoce?

Na rozdíl od dnešních 12 měsíců byl **rok rozdělen do 8 dílů, kterým dominovaly 4 zásadní okamžiky** (zimní a letní slunovrat, jarní a podzimní rovnodennost). Každé z období mělo svůj charakter a přirozeně se opakovaly. Období mezi podzimní rovnodenností po zimní slunovrat bylo zejména dobou, kdy se **šetřily síly, více odpočívalo a připravovalo na další rok**. Během této doby byla též prováděna **řada rituálů, které sloužily k předpovědi pravděpodobného scénáře budoucnosti**. Aniž bychom si to uvědomovali, mnoho z těchto zvyků provádíme dodnes, například rozkrajování jablíčka, jehličnatý strom, cesmína, jmelí. Typickými barvami jsou zelená a červená.

Proč se Vánoce tolik podobají oslavám slunovratu? Křesťané časem pochopili, že tradice, mýty a kulturu z pohansky zaměřených lidí nelze vyhnat násilím, proto zvolili opačnou strategii a zařadili jejich zvyky do těch svých křesťanských. **Svátek Yule (slavnost zimního slunovratu) se tedy postupně stal Vánocemi**.

Slunovrat i Vánoce: Zrození boha i věštění

Ať už se jedná o kulturu pohanskou nebo křesťanskou, spadá do období Slunovratu, respektive Vánoc **příchod spasitele/boha**. Ve starších kulturách dokonce bohyně. **V současnosti** si Vánocemi připomínáme **zrození Ježíše Krista**. **Ve Slovanské kultuře** se období zimního slunovratu nazývalo **Kračun** (Hody nebo Koleda). I zde se očekával návrat slunečního boha **Dažbogara**. Zároveň však nastalo též období, kde se svět živých a mrtvých propojil a lidé se mohli setkat s jejich předky. A to těmi vítanými, i těmi, kteří byli vítáni méně. Typickým zvykem bylo **zpívání písní, recitování říkadel, obcházení stavení a prosby o obdarování**. Nezřídka byla součástí tohoto období také

řada rituálů, která měla **zajistit dobrou úrodu a živobyť**. Nechybělo ani **věštění** či maškarní průvody.

Nejen Vánoce, ale i Velikonoce nebo Svatojánská noc

O tom, že pohanské tradice nechaly v našich životech velmi hlubokou stopu svědčí i fakt, **že Vánoce nejsou jediným svátkem, který křesťanství naroubovalo na svou víru**. Dalším z nich jsou například Velikonoce, které v pohanské tradici spadaly do jarní rovnodennosti. Zatímco v minulosti symbolizovaly příchod nového života (proto je i symbolem vejce), křesťanství implantovalo zmrtvýchvstání Krista.

Dalším zajímavým okamžikem je **letní slunovrat**, jež spadá noci mezi 21. a 22. červnem. Je to čas, kdy **země odkrývá své poklady** a dějí se **magické události**. Je nazývána **Svatojánská noc**. Tradičně se **na nejvyšších kopcích zapalovaly ohně** a rozhazováním uhlíků po polích se bohové žádali o dobrou úrodu, ochranu dobytka a hospodářství. Pálili se též „**ochranné**“ **svatojánské byliny**. **Křesťanství** sem vložilo **svátek Jana Křtitele**, který spadá na 24. červen. Podobně jako Svatojánské slavnosti i tento svátek se slaví venku.

Autor: [Markéta Palatin](#)